

прикљученија

Весна Алексић

ФРАНКФУРТ–БУКУРЕШТ– СЕНТАНДРЕЈА–КОПЕНХАГЕН

ЦРВЕНИ БИЦИКЛ

Макету велосипеда држим пажљиво и нежно на длану као тек излегло пиле и пошто не знам да сакријем дивљење и жељу, одустајем одмах од цењкања. Смештајући је у мислима на тачно одређену полицу, плаћам, и гестом средовечних, одмичем је од очију да бих јасније прочитала мала, изливена слова на дрвеном постољу. Велосипеде 1880. Слика која ми се намах указује пред очима, бистрог је, децјег вида. И без одаљавања видим јасно то светло у којем лежи црвени бицикл. Алфа освојеног котрљања и прве слободе. Мало божанство у магацину успомена.

Моју замишљеност и задржавање крај тезге трговац тумачи на свој начин и показује ми љубазно скупину малих слика у порцелану. Ту су весели, надувани једрењаци и самотни светионици, окружени аквамарином из школских атласа. Одмахујем главом и настављам даље кроз гужву. Мајско је подне и километрима дуга бувља пијаца на обали Мајне, пуна метежа, повика и шаренила, као да се у неком свом убрзању управо одлепила од тла и почела да лелуја у ваздуху, изнад витких металних мостова, зграда и небодера у даљини. Квргаво дрвеће поред обале не може да задржи ни облаке који разбацани, у белим реповима, витлају као заставе. Испод њих, пискови бродова

који пролазе само се наслућују испод вреве... У својој сигурној тишини и на свом сигурном, независном одстојању, креће се само тиха, браонкаста вода и сунце које ће се увећавати и тонути дуго изнад друге десне обале. Пролеће је и дан ће се споро гасити, охоло светло ће се шепурити до једанаест увече, кад већ оду уморни трговци са бувљака и засићени купци, отежалих и од прве врућине отечених ногу... Кад се уклоне све непродате старинске лампе и свилене слике предака, порцеланске фигуре и набубрели акварели, индијске мараме и батеријске лампе... кад ишчили мирис пљескавица, маринираних шпаргли и пластике полуотопљене на сунцу...

А дотле... све је кошница или само живот на једном месту. Живот неухватљив и неуредан какав и јесте. Разметљив живот са својим вечним кретањем као једином суштином.

– Чији сам ја комадић? – питало је мало котрљаво парче које је упорно тражило своју целину у непрестаном кретању, да би открило да се рађа и траје баш у тражењу.

И ко је возио црвени бицикл који је остао у светлу, у сећањима, без наплаћене лежарине? Зашто ме сад, међу гомилом сасвим непотребних и некорисних ствари које маме са тезги, са ужасном свешћу о протоку силног времена, неком изненадном и тешком носталгијом, прогања светло једног бицикла из обрнутог смера кретања, оног кретања које нико не може савладати јер није дато. Мало старе гвожђурије и мало сећања као приступ на територију којој се више не може припасти. Осећај да је бицикл покретао дух друге врсте од овог сад који ме котрља кроз гужву је јасан, мало је поразан, али и он је део кретања, оног правог, „одређеног од оног јединог, праведног, од оног од чега се ништа веће не би могло да појми”.

Добро. Анселм Кентерберијски. Шта ја могу да урадим сада, овде у гужви, а да ме не савлада слика мог првог бицикла која изгледа старија и удаљенија од свега стварног што ме с буком и страшћу потпуне животности окружује? Треба да пронађем тачно своје место, без подозрења и страха... И знам намах шта ми треба, зашто сам на бувљаку и како ћу савладати тескобу, изненадну, средовечну и сасвим неочекивану.

Треба ми бицикл за овај дан, за ово сад. Да одмах седнем и да га провозам поред реке. У овом правом мајском светлу, поред бродова који пиште низ воду. То ми треба!

– И то не нов! Хоћу половни! – кажем сасвим непотребно младићима који ми показују гомилу бицикала, наслагану испод огромног дрвета.

Наравно да и нема нових. На бувљаку сам и све је старо као чудо и као живот.

– Свиђа ми се овај сиви – кажем и питам за цену. Смешно је ниска. Испод наноса боје на шишки провирује траг некадашње беле. Поми-

шљам да је украден. Свеједно је. Свиђа ми се. Узимам га у руке пажљиво, као и макету коју сам пре тога нежно држала на длану. Узимам га у руке и задивљена сам што није нов, што има своју судбину. Додирујем прстом предњу гуму... Мале промене на црнилу точка који се котрљао... Трагови кочења или јуришања? Истрошеност слична борама око очију, сврачјим ногама насталим од смеха, плача, ишчекивања, узвика... котрљања... Ко се није котрљао, није ни чезнуо, нема ни магацине, не плаћа ни лежарину, не зна за светло... ни за време, ни за границе, ни за захвалност чуду протицања.

– У реду је – кажем одједном лака и плаћам.

И покрећем је, ту на лицу места, покрећем је за први круг поред реке. Бетонска стаза води под мостове, испод плаве кецеље пролећног неба, која нуди ново поверење.

И возим новим духом, нови бицикл са записима. С миром оног у себи, што праведан је, истинит и „све је оно што што је боље да јесте него да није”.

ПОЛИС

Нећу никада сести у плетену гарнитуру од трешњевог дрвета ма колико примамљиво изгледала у јутарњем светлу које се, омекшано витражима, сурвава у сноповима и провлачи кроз нежну чипку дрвених цветова на наслонима столица. Од обичних смртника, туриста, посетилаца замка Карола I, ова гарнитура заштићена је будним погледима чувара и пословично љубазним гласом водича у коме звецкају десетине и стотине милиона долара. Цифре упозоравају на вредност венецијанских огледала, збирке оружја, сјајних оклопника, свилених простирки на престолима... Цифре тачно процењују колико вреди изгубљени вид анонимне ткаље и труд три генерације мајстора који су дубили трешњево дрво у распону од сто година, да би столице и сто били баш такви, бестежинско нежни и прозачни.

Помало озлојеђена прерачунавањем паучине у златне полуге, дивим се скупocenостима и сјају некако овлаш, више из пристојности. Тек у библиотеци, први дашак топлоте у водичевом гласу буди ми пажњу и наклоност према месту. Краљица Марија писала је и објављивала стихове под псеудонимом Кармен Силва. Посматрам њен портрет изнад камина. На леђима носи девојчицу, своју прерано изгубљену кћер. Душа. Она иста која је наредила да се постави крст на Карпате, крст који се диже из снегова и облака као знамење јасноће и чистоте јутара. Успомена на румунске војнике пале у Првом рату.

Зелене очи, нежна кожа. Осмех помало угушен. Она је довела свог пријатеља Густава Климта да ослика зидове и плафон прве био-

скопске дворане у замку. И видим га намах на скелама, ту је, његов дух промиче кроз гужву, кроз расхлађени ваздух и омаму гостију.

– Без фотографисања молим! – упозорава нас поново дворски чувар.

Слушаће нам камере, покидаће филмове. Јасна је неизговорена претња.

У реду добри људи, мислим коначно очарана Климтовим облим, белопутим вилама које нас мотре с плафона. Ухваћене су у покрету, у плесу, у лебдењу. У провидним су хаљинама из којих им се разливају обле дојке без пигментираних брадавица, потпуно ослобођене Ероса. И тај нежни детаљ, ко зна зашто, титра ми дуго, дуго пред очима; повезујем га са кожом и очима жене која носи девојчицу на леђима, са краљицом чије се срце, завештано, чува у букурештанском музеју. Жарко желим да га видим, да склопим причу за коју је то срце само, разасутим траговима, одредило ток и фактографију.

Пред врата музеја, нажалост, стижемо касно, у вруће суботње предвечерје. На опустелом тргу мало је пролазника. Голубови и перушке од белих облака. У сусрет нам само долази крезуби бољак. Широко осмехнута скитница.

– Американско?! – пита нас.

– Никако! Ни случајно! – одговара му девојка из групе.

Он слеже раменима. Тражи од нас цигарету. Душа. Одрпанац. Безјак с погледом старијим од сваке невоље. Пружам му цигарету и додајем упаљач. Пали је гледајући ме право у очи.

Изнад његове главе, изнад крова музеја, изнад завештаног краљичиног срца које нећу видети, испловио је месец у другој четврти, јасан и угојен у првој модрини која се тек наслућује.

Одједном, ослобађам се осећања осујећености пред затвореним, музејским вратима.

Шта сам заправо хтела да видим? Како изгледа сачувано људско срце? Срце као физичку слику, као симбол много, много тањи од најмањег комадића душе?... Не, нисам то хтела да видим. Видим само питање зашто га је остављала и шта значи сам чин остављања срца у свету који постаје све више обездушен? Можда је, у предосећању времена у ком се срце неће много питати, пожелела да подсети да постоји сила које је оно симбол. Или га је једноставно оставила као бићевну потребу вечног трагања за смислом, за продужавањем, за нарастајањем...

И наш познаник не жели да се растане од нас тек тако. Из цепа вади дрвену наруквицу сличну бројаници и тутка ми је у руку. Упакована је у целофан у коме је и слика Христа у мајчином загрљају. Тражи малу, малу новчаницу од 10 000 леја.

Узимам је и плаћам. Он се опет осмехује као дете.

Ту смо сви на трен, помишљајем гледајући у врата музеја, у ковану ограду, у цвеће које цвета у летњем брују.

Али који су то тренуци који нас приближавају вечном, који пулсирају ритмом срца?

Целофанска кесица шушти међу мојим прстима. Стављам је у џеп и знам да ћу носити ту наруквицу.

Где бих ја оставила своје срце кад је већ остављено у разним тренуцима и на разним местима?!

У звуку једне виолине.

У ишчекивању једног сусрета.

У загрљају детета.

У запамћеном лету рода испод јунских облака.

У искрзаној црвено-белој боји рампе на једном насипу.

У беспопштедним биткама са рационализацијом да би се спасао ток сненања. (Не и сан.)

У огради која је чувала непостојећу кућу у песми о једнорогу.

У првој бајци у коју нисам поверовала, али сам је живела и живу преносила.

У Климтовом пољунцу, сретнутом давно, пре биоскопских вила с непигментираним брадавицама.

У месечевом светлу које се управо диже над зградом и прети да остане једина сигурна слика града у коме сам тражила да видим срце краљице, а нашла срце безјака у малом трену паљења цигарете.

У августовском сумраку који ми понавља лекцију давно научену, да радост је краљева иста као и радост просјака, и да треба много храбрости за њу...

И касније, док се аутобус извлачи из блештаво осветљеног града и док месец губи битку са гроздовима уличног осветљења, са реком аутомобилских фарова и пригушеним светлима хотела „Хилтон”, мислим, само људско срце је полис. Моје срце и срце краљице и срце скитнице. Свако срце је полис, чврст полис са бедемима и кулама, али ипак расут, разбацан, израђављен, испоклањан... И у њему, као у рушевинама и песку најврљан, стоји запис о чежњи и нерастанку, запис који не негира али ублажава неминовност... Запис који личи на титрање остављених насеља у даљини и мраку... Ја идем, светла нека остану...

СУДБИНСКИ ЗАПИС

У фебруарској предвечерњој вејавици кад нема ремисије ни најчвршћима, ни најтрезвенијима, палимо свеће у сентандрејској цркви. Нашој. Српској. Свеједно чија је, мислим, у том тренутку црква је загушљива утроба из које се јављамо оном једином духу, да пази на зрневља наших душа, разбацана у ситним пламеновима свећа које дрхту-ре изнад хладног песка.

Ана пали три свеће. Ја палим три свеће.

Једну за живе.

Једну за мртве.

Једну за... сад би требало рећи: за љубав, за срећу, за здравље, за пријатељство, за дух света... али не помишљам на то; универзалне категорије су патетичне и стварају збрку, ферцерају у празно, трећа свећа ми је увек располућена и бежи од њих, па помишљам како је палим за тренутак само, за дах само, за снег овај, за ко зна шта... а и није важно за шта све, зна ОНАЈ горе чему та трећа свећа, зна, ако уопште мари и ако било шта разазнаје кроз то густо паперје које се просуло одозго, из подеротине неког гломазног, небеског јастука.

– И сад треба изаћи – папућем Ани – нека остану да светле за нама.

Она клима главом и послушно креће за мном. Брзо се крсти и упада у вртлог пахуљица које засипају тешка црквена врата. Видим како, крупне, слећу на крзно њеног капута, папирнате и нахерене, невешто нацртане и исечене маказицама као из неке ђачке цртанке. Пробијајући лица кроз њих, спуштамо се низ стрму опустелу улицицу према тргу, поред излога са сувенирима у којима дремају бабушке и лакиране дрвене мачке, наслагане поред везених столњака, блуза и подметача за чаше, поред дугуљастих флаша са вином, у љупком нереду, неприлагођеном изненадној осами и вејавици...

– Идемо сада на кеј, треба нам мало свежине са реке – каже одједном Ана и кикоће се.

Иза њене главе, видим, пале се редови светиљки на шеталишту. Мали, жути кругови пријатељског светла. Испод Дунав, несазнатљив, неупућен у географију и своју снагу, ваља се и пролази, не у даљине, већ само до ивице суженог видног поља. Излази из окуке право на Сентандреју, на звонике и стрме улицице, на бродиће у пристаништу јер друге обале нема, не наслућују се ни врбаци под снегом, ни немерљиви проток времена, ни сећања... А изазива их... јер одједном и сама, намах, видим исту такву окуку из које је, тада још силнији и већи, дотицао на моју плажу, у моје детињство, просторно много јужније лоцирано и давно изгубљено у вејавици побрканих димензија. Простор избрисан, време не постоји. Само снег и фасцинација...

– Да ли ти је хладно? – питам Ану у потреби да се придржим за skut стварног, уколико стварно у вејавици и постоји.

– Не – каже она, чудно неразговорљива.

И личимо одједном на две петогодишње девојчице, на Андреу и Јовану, мале пријатељице које сам данима пратила са свеском у руци, не бих ли открила порекло и макар део суштине чудног језика којим се служе. Јована је без слуха, а Андреа, у жељи да се дружи само са њом, још са три године, изградила је читав систем невербалне комуникације, потпуно особен, њихов лични, без додира са посебним језиком

за глуве. Језик настао од чуда, од додира две мале душе, од којих је једна могла да бира и да се приволи било коме од двадесеторо деце у групи. Ипак, она је хтела баш Јовану и хероизам те одлуке је оно светлеће чудо, пред којим немоћна држим свеску и исписујем редове и које кришом фотографишем, потпуно свесна да сам увек на почетку и да не треба одгонетати.

– Е, Ана... – кажем одједном. – Зашто си баш ти моја другарица... И откуд ми баш ти?

Ана ме прво зачуђено гледа а онда почиње да се смеје.

– Чини ми се да смо одрасле заједно... Шта мислиш јесмо ли?! Теби душо није добро, мислим да ти треба мало алкохола... Снег те излуђује!

Затим добијам снажан ударац песницом у раме.

– Добро ми је... – кажем смејући се.

Добро ми је и чак ми није ни хладно. У цркви и поред реке увек ми је добро, било где на свету, било која да је црква и било која да је река...

– Идемо назад – ипак командује Ана и убрзава кораке.

Назад; то је престоница под снегом, прецветала варош у ваздуху... Назад; то су светла, хотел, стакло, лифтови, сангрија са сецканим воћем у чаши и коначно топла кафа са жељеном цигаретом...

– Шта мислиш да те пре вечере убијем у јамбу? – каже Ана и већ припрема коцкице. А онда, изненада, палећи цигарету пита: Јеси ли икада размишљала с киме би причала од мртвих...? Мислим пре свега на великане... На велике, кроз велике људе...

– Шта је сад теби? – питам смејући се.

– Ја сам мислила о томе... Знаш, ја бих желела да причам са Ван Гогом...

– Е, не да си оригинална! Баш Ван Гог?! Сликара са сликарем... баш и ниси маштовита... Што не причаш са Теслом!?

– Не стварно... – наставља Ана као да ме не чује – знаш, кад год гледам његове слике... чак и кад сам их у музеју гледала, увек сам имала утисак да с тим човеком нико није честито попричао... онако поштено, људски...

– А КАД би причала с њим, пре него што је одсекао уво или после? – питам ређајући и мислима све мени познате Гогове слике; фрагменте ентеријера сликареве собе, оштрину погледа са аутопортрета, наборе ревера од сакоа, траке облака са пшеничних поља, крупне ране, жута језгра сунцокрета... сву ону жуту свеприсутну гаму, заводљиву психијатрима и великоумницима.

– Само се ти смеј, ја се стварно често питам колико мора да је био сам, колико га нико није погледао, ни упитао шта му је... – наставља Ана задубљена у концентричне таласиће које прави љуљушкајући чашу са сангријом.

– И сад би ти да можеш, рекла: „ДОБАР ДАН ГОС’Н ГОГ, ја сам Ана, сликар из Београда, волим вас још од прве читанке у којој сам на-трапала на вашу слику и... реците ми зашто сте тако усамљени...” – почнем са смехом, а онда се опет сетим Јоване и Андреје, угледам их у кутићу лутака, како живо причају на свој начин, на планетици свог језика, потпуно изоловане од света који угрожава, саме као у ћелијском једру, као у срцу чуда...

– Знаш с ким бих ја причала? – чујем одједном себе.

– С ким? – пита Ана подижући радознано обрве. Потпуно је заборавила намеру да ме победи у једном јамбу, пре вечере.

– Са Силвијом Плат – кажем брзо.

– Пре оног јутра с рерном или ТОГ јутра? – пита Ана.

Сад је ред на њу да се смеје и она се смеје гласно и од срца.

– Са Силвијом Плат и то девојчицом од пет година... с ЊОМ бих причала – кажем озбиљно и тек тада, кад то изговорим, постаје ми јасно да бих то заиста желела, баш ту у хотелској соби, док веје тај црни библијски снег. – С њом бих причала. Ставила бих је на крила, онако како препоручују психотерапеути, ставила бих је на крила и почела бих причу од почетка... Од Гледе месеца, оног првог мајмуна који је погледао с чежњом у Месеца... па све до Галеба Џонатана Ливингстона...

– Стани, стани... која ти је то чашица? – каже Ана тражећи удобнији положај у фотелји. Спремна је да слуша.

– Друга – кажем – али не хвата ме још. Знаш шта причам... Причала бих са том малом Силвијом, са том малом, радозналом Немицом, причала бих на неком нашем језику причу о свему... о овим глупим пахулицама које су све до једне ужасни индивидуалци и свака има, као и ми, свој блесави запис и своју блесаву судбину... е, све бих то са њом причала.

– С њом од пет година, ти би причала о индивидуалности... ма немој? – каже Ана и кикоће се.

– Да – тврдоглаво потврђујем. – Знаш ли ко одређује шта ће нам се и како десити у животу? Знаш ко? Дете од пет година, ми сами у пет година записали смо своју судбину, то је истина!

Опет видим окуку реке у Сентандреји, са слутњом да то, како сам је морала видети тог поподнева у вејавици, да је то одредило дете које је ту окуку угледало пре много, много година... И како ћемо као јадна, ограничена бића жудети да сазнамо што нам није дато, одредио је један мајмунски поглед пре толико еона, и како ћемо трпети снегове и очајања, и несувисле приче уз алкохол, и лудила и ремисије, све то одредила је сама клица, магијски наговештај мишљења, једини суштативно отворен према животу као чуду. За њега, несвесно, палим трећу свећу, за ту чврсту истину у општој ефемерности света, и јасно ми је у трену како се лети и како се доспева до рерне, како се слика и ка-

ко се очајава, и како је тешко носити се с тим... Судбину сваког човека, одређује и записује дете старо пет година. Најчешће је то усамљен, уплашен, непомажен Бог.

ТИКВЕ

Прича о Копенхагену отвара у мом сећању фото-шоп у којем се ређају сличице независно од моје воље, неким својим чврстим редоследом. И видим обалу, провидно море у заливу загушеном од бродића, видим једра и заставице које вијоре на ветру, видим облаке далеко на хоризонту попут војника у повлачењу. Мајско је јутро, провидно и љуљушкаво испод дубоког неба, чујем звиждање авиона у „controled crush”-у и журим да што пре протрчим кроз гужву и пасошку контролу. Да загрлим свог пријатеља Радована и да му кажем како ми се још из ваздуха учинило да сам управо слетела у најлепши град на свету.

– Који град душице? – презриво ми одговара Р. и смешта ме у плаву аеродромску фотељу да направи први снимак нашег сусрета. Смешим се пред објективом послушно као ђак којег сликају за школску књижицу, не знајући у том часу да ће се на истој фотографији, кроз велико стакло иза мојих леђа, видети блистави „САС”-ови авиони, тамна шума у даљини и горчина у осмеху. Радованова горчина, материјализована и пренета с оне стране апарата на моје лице. Опет нас походе мали демони из наших повремених, телефонских разговора.

Сетићу их се и у каснијим сличицама, док Р. убацује моје ствари у пртљажник и док ауто клизи кроз град, кроз живописне куће са огромним прозорима којима се дивим.

– Допада ми се глад за светлом код северњака... – опет кажем Радовану, а он слеже раменима; њему се не допада ништа.

Мрзовољом у покретима и циничним гримасама, не одобрава ми почетни занос путника који се обрео у непознатом, лепо уређеном граду.

– Де... причај ми... – каже истим оним гласом и са истим нестрпљењем којим ми говори и кад причамо понекад ноћу, телефоном.

У Копенхагену сам са њим тог јутра 2001. и ратови су остали за нама, бар тако се чини. Не помињемо их тог дана, ни следећег. Његова жена Анђа прави меке ролате с поврћем, потура ми старинске ванилице на танушне тацне и кува турску кафу. Распрема ми прве ноћи кревет и жали се на наше земљаке у клубу, крупно сецкају лук, каже, а и ђевапи им нису увек најбољи. На прозорска окна залеће се ветар са Северног мора и промукли крици птица из залива прате лагано нестајање светла на хоризонту. Скоро је поноћ, преврћем се у свом гостињском кревету дивећи се црвеној линији светла у даљини која се, тврдокорна, не гаси.

Мислим на моје и Радованове телефонске разговоре. Нешто важно измиче ми у стварном сусрету са њим, са његовим новим, пресељеним животом... Очи дају већину неопходних информација за живот, знам... А ево, нешто ми фали, нека пазла, нека прави искорак из брижног гостопримства.

А кад ме назове, из слушалице мог телефона (старински „искрин” тип, израђен испод „српа и чекића”), проспе се исти овај звук ветра и његов глас с нешто мрзовоље и нешто мрака.

– Како је код куће, код куће... како је код куће... ? – постави прво питање и тада се зацерекају и они мали, намћорасте демони који дежурају у слушалици мог телефона, они што пуцкетају и крче, што кваре везу и упадају у речи.

А где је кућа, никад га нисам упитала. Никад, откад је отишао.

У слушалицу „искриног” телефона увек говорим нешто сасвим друго.

– Колико? – понекад безазлено питам.

– А...то... – одговори ми Р. кроз смех: – Нешто мало коњака преко пива... Ништа значајно. Шта има ново доле? Увек пита с тим мраком у гласу. С тим црним гласом као што је црна и тешка „искрина” слушалица у руци.

Шта има ново доле?

Питање редовно звучи нестрпљиво и гладно.

Као да у граду са живописним фасадама нема изазова и као да је малчице досадно.

Писале новине да су неки залудници тамо три пута одрубљивали главу Малој сирени у заливу.

– Овде, хвала Богу, никад није досадно – редовно кажем. И није, ако нећемо да се лажемо.

– Де... причај – каже Р.

Тешко је причати о томе како није досадно, мислим, али причам...

О овом и оном.

Да се не прича о оном.

О оном чему ни дежурни демончићи црне слушалице никад не забраве да се наругају.

– Сад иде трешња! Сад иде трешња! – добацују у глас, док причамо. И они знају ... Кад мој пријатељ Р. слупа нешто мало коњака преко пива, онда знамо сви с ове стране жице, онда знамо да још није успео да напише причу о трешњи. И после те о трешњи, ниједну више. Он је иначе писац. Апсолутни. Све може да напише: причу, причицу, драму, драмицу, нову верзију *Кайиџала* ако треба зачас ће... Само ту једну причу о трешњи... никако!

И после ње, ниједну више... Никако не може.

А она... та трешња, каква је, не била! Сија међу Влашићима окупана ђурђевданском кишом. Лепша од девојачког кавада, каже Р.

– Шта ти је то? – питам јер не подносим ни идеју о патетици и сузама.
– Блуза... ето шта је... к'о да не знаш... – каже Р.

Издеверали толике страшне вацате, а причамо о трешњи, као да нисмо живи. Шта је та трешњица, шта? Како да га питам после пива и после свега? Нека је тамо негде, тамо негде у брдима, у Босни, у атласу, у долини без сенки... И на њој, нека клатара једна дечја љуљашка...

– *Ноћас је к'о лубеница њун месеци изнад Босне...* – певало је *Бијело дуње*, у једном од оних измишљених живота који се у речима, тешко пробија кроз слушалицу мог старинског телефона.

Цензуришу га и мали, цинични демони из слушалице.

Па ћутимо зато.

Упозоравам редовно мог пријатеља на дужину причања и дужину нашег ћутања преко телефона. На рачун који ће платити.

– Ма, пусти рачун... Де, причај ми. Како је доле, има ли бензина, скупоће, где излазите, која песма пробија бубне опне, дај испричај који виц... И причај било шта, било шта, само причај! – каже обично Р.

И ја причам.

Било шта.

А сада ћути. Ћути пред мојим лицем, ћути измештен у овом граду, пресвлачи кариране кошуље, пуши, слуша ме и изнад свега ћути.

Тек ту, пред мојим очима, примећујем како ћути.

И не могу да нађем нит, удаљава ми се као ноћно, северно светло на хоризонту које тврдоглаво опстаје иако је и поноћ откуцала...

И видим своју несаницу у сећању, као у фото-шопу. И видим како устајем те прве ноћи, устајем да попушим цигарету. Видим линију светла испод кухињских врата. Ту је мој пријатељ Р. Једе кикирики и залива га вискијем. Анђа спава. И мачор Обрад.

– Имаш кафе у бокалу – каже Р. као да је знао да ћу изаћи. Слушам његов кашаљ и имам утисак да ми је слушалица у руци, да сам далеко одатле, у свом граду, у својој соби... и већ знам, кад будем тамо, гледаћу га оваквог, са кикирикијем и вискијем.

Шта је то било са нашим животима, са књигама...? Јесмо ли потрошили све залихе ветра, па сад и овај општри, хладни, овај библијски чист ветар са мора, не може да напуни плућа...? Или да га упитам шта је то са нашим животима, јесу ли много појефтинирили на тржишту разновразне робе, јер на робу некако и највише личе...? Или да га питам само зашто толико кашље, да ли је то пушачки бронхитис или нешто друго...?

А ништа га не питам. Опет ћутимо и пушимо.

– Сећаш ли се романа *Кад су цветале њикве*? – одједном пита он мене.

– Љуба боксер... јел' тако беше..? – питам као да нисам сигурна а памтим, после толиког низа година, памтим неке реченице из романа. Где ти то баш паде на памет, хтела бих да кажем али ћутим. У трену,

прича из *Тикава* просипа се пред нама, као кикирики по карираном столњаку: Љуба Шампион емигрант у Шведској, Љуба Шампион – убица, Љуба Шампион који жели трећи светски рат да би се вратио у Југу, Љуба Шампион у нашем стварном разговору и у нашим будућим телефонским разговорима... И у трену, Љуба Шампион некако је јачи од нас и некако више жив, и туга му је некако врелија и животнија од овог нашег поноћног куњања, од наше несанице и наше папирнатости у далеком граду на северу... И наслућујем одједном; прича нема, све су се потрошиле, чак и оне ненаписане, чак и она о трешњи... Прича нема, нема ни ликова, и светови су се помешали у ентропијском виру, у растанцима и ратовима, Еден је измишљен, спуштене завесе, музика утихнула... Касни је сат или рани јутарњи, време за ћутање и романе, за танку линију смисла као траку на хоризонту, за њу се ваља помучити свакога дана, ваља је измишљати до изнемоглости да бисмо се уверили како смо бар малчице живи... и у то име, може се само попити једна. Ништа више.

– Е, мани те *Тикве* – кажем одједном гласом у коме и сама тражим трачак ведрине: – И буди добар па наточи и овој тетки чашу вискија! Да ми наздравимо!